

สำนักข่าวอิสรา
ISRA NEWS AGENCY

วันอาทิตย์ที่ 28 มิถุนายน 2563 เวลา 10.37 น.

เปิดข้อสังเกต สดง. สอบนโยบายกระตุ้นท่องเที่ยว พ้นล. 'เมืองรอง-เศรษฐกิจรากหญ้า' ไม่ได้ปย.

"...อัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกจังหวัด แต่มีการกระจุกตัวในบางจังหวัด เช่น จังหวัดบุรีรัมย์มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นสูงถึงร้อยละ 30.50 สำหรับจังหวัดท่องเที่ยวเมืองรองที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวน้อยใน 3 อันดับสุดท้าย ได้แก่ จังหวัดพิจิตร มหาสารคาม และร้อยเอ็ด มีอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ถึงร้อยละ 2.00..."

การใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐมูลค่านับพันล้านบาท เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวของประเทศไทยของรัฐบาล!

ถูก สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สดง.) ตรวจสอบพบปัญหาสำคัญหลายประการ อาทิ การเพิ่มขึ้นของรายได้ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และไม่ก่อให้เกิดการกระจายตัวเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ในพื้นที่จังหวัดท่องเที่ยวเมืองรอง การส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองและชุมชนไม่มีการประเมินผลด้านการกระจายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ไปสู่ชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก นอกจากนี้ แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการส่งเสริมการตลาดด้านการท่องเที่ยวยังขาดความพร้อม ในการรองรับนักท่องเที่ยว ด้วย

สำนักข่าวอิสรา (www.isranews.org) รายงานว่า เมื่อเร็วๆ นี้ สดง. ได้เผยแพร่รายงานผลการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพการดำเนินงานการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองและชุมชน ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวและตระหนักถึงปัญหาด้านจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวที่กระจุกตัวอยู่ในจังหวัดท่องเที่ยวเมืองหลักเท่านั้น โดยได้กำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือเพื่อเสริมสร้างและยกระดับเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม จำนวน 785 ล้านบาท ตามกรอบการจัดสรรงบประมาณด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ชาติที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมเศรษฐกิจและพัฒนาศักยภาพชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวและรายได้ในจังหวัดท่องเที่ยวเมืองหลัก และส่งเสริมให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวและรายได้สู่จังหวัดท่องเที่ยวเมืองรอง และปรับสัดส่วนการเดินทางของนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดท่องเที่ยวเมืองหลักและเมืองรอง จากสัดส่วน 70 : 30 เป็น 65 : 35

โดยมีเป้าหมายอัตราการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติในเมืองรอง ร้อยละ 4.00 และอัตราการเติบโตของรายได้รวมจากการท่องเที่ยวของชาวไทยและชาวต่างชาติในเมืองรอง ร้อยละ 10.00

ทั้งนี้ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558–2561 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีแนวคิดในการสร้างสมดุลการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่และกระจายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ไปยังจังหวัดท่องเที่ยวเมืองรอง โดยดำเนินการภายใต้แนวคิด “12 เมืองต้องห้าม...พลาด” และ “12 เมืองต้องห้าม...พลาด Plus” ได้รับจัดสรรงบประมาณเป็นจำนวนรวม 1,114.37 ล้านบาท

ขณะที่ สดง. ตรวจสอบการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองและชุมชน ที่ได้รับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ผลปรากฏว่า อัตราการเติบโตของนักท่องเที่ยวในจังหวัดท่องเที่ยวเมืองรองในรอบปี พ.ศ. 2561 เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.96 และอัตราการเติบโตของรายได้รวมจากการท่องเที่ยวในจังหวัดท่องเที่ยวเมืองรองเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.43 ซึ่งใกล้เคียงกับเป้าหมายของโครงการ

อย่างไรก็ตามจากการตรวจสอบพบว่า ยังมีข้อเท็จจริงและข้อจำกัดที่สำคัญบางประการที่ทำให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองและชุมชนยังไม่เกิดผลสัมฤทธิ์และไม่มีประสิทธิภาพ

โดยมีประเด็นข้อตรวจพบที่สำคัญ 3 ประเด็น สรุปได้ดังนี้

@ การเพิ่มขึ้นของรายได้ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และไม่ก่อให้เกิดการกระจายตัวเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ในพื้นที่จังหวัดท่องเที่ยวเมืองรอง

- รายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดท่องเที่ยวเมืองรองเพิ่มขึ้นใกล้เคียงกับเป้าหมายของโครงการ แต่มีอัตราการเพิ่มกระจุกตัวในบางจังหวัด ในปี พ.ศ. 2561 จังหวัดท่องเที่ยวเมืองรอง จำนวน 55 จังหวัด มีรายได้จากการท่องเที่ยวรวมกันทั้งสิ้น 265,734.76 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 22,909.88 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 9.43 ซึ่งใกล้เคียงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ 10.00 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัดพบว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้เพิ่มขึ้นสูงมากในบางจังหวัดเท่านั้น

เช่น จังหวัดบุรีรัมย์มีอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงเป็นอันดับที่ 1 ร้อยละ 64.49 ในขณะที่ส่วนใหญ่จำนวน 42 จังหวัด หรือร้อยละ 76.36 ของจังหวัดท่องเที่ยวเมืองรอง มีอัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ในแต่ละจังหวัดไม่ถึงร้อยละ 10.00 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายในภาพรวม และแตกต่างจากจังหวัดบุรีรัมย์อย่างมาก

อีกทั้งรายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดท่องเที่ยวเมืองรองปี พ.ศ. 2561 กระจุกตัวอยู่ในกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวเมืองรองที่มีรายได้สูง 11 จังหวัดแรกรวมกันเป็นจำนวนถึงร้อยละ 50.42 ของรายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดท่องเที่ยวเมืองรองทั้งหมด

- จำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดท่องเที่ยวเมืองรองมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นทุกจังหวัด แต่กระจุกตัวในบางจังหวัด การดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองและชุมชน ปี พ.ศ.2561 จำนวนนักท่องเที่ยวรวมทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติในพื้นที่จังหวัดท่องเที่ยวเมืองรองมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น จำนวน 4,248,070 คน หรือมีอัตราการเติบโตร้อยละ 4.96 ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายของโครงการที่กำหนดไว้ร้อยละ 4.00

โดยพบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกจังหวัด แต่มีการกระจุกตัวในบางจังหวัด เช่น จังหวัดบุรีรัมย์มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นสูงถึงร้อยละ 30.50 สำหรับจังหวัดท่องเที่ยวเมืองรองที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวน้อยใน 3 อันดับสุดท้าย ได้แก่ จังหวัดพิจิตร มหาสารคาม และร้อยเอ็ด มีอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ถึงร้อยละ 2.00

ซึ่งจากการตรวจสอบพบว่า การเปลี่ยนแปลงของจำนวนรายได้และจำนวนนักท่องเที่ยวเป็นผลมาจากปัจจัยหลัก คือ การได้รับการประชาสัมพันธ์จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับในปี พ.ศ. 2561 จังหวัดบุรีรัมย์มีการจัดงาน Moto GP Thailand 2018 ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวในจังหวัดบุรีรัมย์เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก

- การส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองและชุมชนไม่ก่อให้เกิดการกระจายตัวเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ในพื้นที่จังหวัดท่องเที่ยวเมืองรอง

จากการตรวจสอบพบว่า ในปี พ.ศ.2561 สัดส่วนการกระจายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดท่องเที่ยวเมืองหลักและเมืองรองอยู่ที่ร้อยละ 70.31 : 29.69 และสัดส่วนการกระจายรายได้ระหว่างจังหวัดท่องเที่ยวเมืองหลักและเมืองรองอยู่ที่ร้อยละ 90.15 : 9.85 แสดงให้เห็นว่าจำนวนนักท่องเที่ยวและรายไดยังคงกระจุกตัวอยู่ในจังหวัดท่องเที่ยวเมืองหลัก เช่นเดิมอย่างน้อยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 เป็นต้นมา

@ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองและชุมชนไม่มีการประเมินผลด้านการกระจายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ไปสู่ชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก

โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองและชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มีโครงการ/กิจกรรมที่เน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนทั้งสิ้นจำนวน 9 โครงการ/กิจกรรม ในชุมชน 161 แห่ง ในจำนวนนี้ มีการติดตามประเมินผลการกระจายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ไปสู่ชุมชนจำนวนเพียง 2 โครงการ/กิจกรรม ที่ดำเนินการในชุมชน 19 แห่ง เท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ยังไม่ให้ความสำคัญกับการประเมินผลการดำเนินงานด้านการกระจายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ไปสู่ชุมชนในภาพรวม ทำให้ไม่สามารถวัดผลการดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองและชุมชนว่าสามารถทำให้เกิดการกระจายของจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ไปสู่ชุมชนซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากได้หรือไม่ เพียงใด ทำให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยขาดข้อมูลในการวางแผนเพื่อปรับปรุงการส่งเสริมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนต่อไป

@ แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการส่งเสริมการตลาดด้านการท่องเที่ยวยังขาดความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว

จังหวัดท่องเที่ยวเมืองรองที่สุ่มตรวจสอบส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ จากการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการส่งเสริมการตลาดด้านการท่องเที่ยว จำนวน 40 แห่ง ในพื้นที่จังหวัดท่องเที่ยวเมืองรอง 10 จังหวัดที่สุ่มตรวจสอบพบว่า แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ยังขาดความพร้อมในการรองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ ได้แก่ การคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และปัญหาด้านที่พักไม่สามารถจัดระเบียบได้ตามกฎหมาย ซึ่งข้อจำกัดดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

จากการตรวจสอบพบว่าการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เป็นการจัดสรรเพื่อให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยดำเนินการด้านอุปสงค์เท่านั้น และไม่สอดคล้องกับงบประมาณเพื่อดำเนินการด้านอุปทาน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงจัดกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวเมืองรองตามศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว จำแนกได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) จังหวัดที่มีความพร้อมแบบเที่ยวได้และพักแรมได้ 2) จังหวัดที่ควรส่งเสริมให้เที่ยวได้และพักแรมได้ และ 3) จังหวัดที่ควรส่งเสริมให้เที่ยวแบบเข้าไป-เย็นกลับ เพราะเห็นว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น มิได้อาศัยการโฆษณาประชาสัมพันธ์แต่เพียงเท่านั้น แต่ต้องประกอบด้วยความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยว เพราะหากประชาสัมพันธ์แล้วมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวแต่ไม่ได้รับความประทับใจในบริการก็จะไม่เกิดการท่องเที่ยวซ้ำหรือการบอกต่อและหาก

นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเกินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยขาดแผนการบริหารจัดการรองรับ ก็จะทำให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อวิถีชีวิตของชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้

นอกจากนี้ยังพบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองและชุมชนตามงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานในพื้นที่จังหวัดท่องเที่ยวเมืองรองทั้งหมด 55 จังหวัด ซึ่งไม่คำนึงถึงศักยภาพความพร้อมด้านการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดที่มีความแตกต่างกัน ประกอบกับเป็นนโยบายเร่งด่วนในการกระตุ้นเศรษฐกิจที่มีระยะเวลาดำเนินการสั้น ทำให้ต้องเร่งเสนอแผนการดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว จึงไม่ได้มีการวางแผนการดำเนินงานส่งเสริมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดท่องเที่ยวเมืองรองควบคู่ไปกับการส่งเสริมทางการตลาด อีกทั้งงบประมาณที่ได้รับจัดสรรกระจายไปเพื่อดำเนินกิจกรรมย่อย ๆ ควบคู่ไปกับการดำเนินงานตามแผนการปฏิบัติงานปกติประจำปี ทำให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยวัดผลสำเร็จของการดำเนินงานได้ยาก

เบื้องต้น สดง. ได้จัดทำข้อเสนอแนะเพื่อให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองและชุมชนเกิดผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน ในการกระจายการเดินทางของนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวเข้าสู่จังหวัดท่องเที่ยวเมืองรอง ให้ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

1.หารือร่วมกับปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และอธิบดีกรมการท่องเที่ยวในฐานะที่ร่วมกันเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการฯ ให้มีการกำหนดแผนการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดท่องเที่ยวเมืองรองจากระดับนโยบายให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางภูมิภาค และท้องถิ่น รวมถึงภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสมาพันธ์/สมาคมธุรกิจท่องเที่ยว ตลอดจนสถาบันการศึกษา เครือข่ายภาคประชาชน และชุมชนเพื่อให้มีข้อมูลที่รอบด้านในการวางแผนการพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งในด้านอุปทานและอุปสงค์ด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกัน และต้องกำหนดเป้าหมายในการส่งเสริมจังหวัดท่องเที่ยวเมืองรองให้ชัดเจน รวมถึงมีการจัดลำดับความสำคัญตามศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด

2. กำหนดแนวทางและรูปแบบในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานแหล่งท่องเที่ยวเป้าหมายอย่างเป็นระบบเพื่อให้สามารถประเมินผลการดำเนินงานว่าสามารถก่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวและรายได้ไปสู่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวชุมชนได้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด รวมทั้งรวบรวมปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อวางแผนการปรับปรุงแก้ไขการพัฒนาส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต

นอกจากนี้ให้หารือกับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในการพิจารณาแนวทางการจัดเก็บข้อมูลและประเมินผลการดำเนินงานการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองและชุมชนที่ชัดเจน นำเชื่อถือ และอ้างอิงได้ เพื่อให้ทราบว่าผลจากการดำเนินงานสามารถกระจายนักท่องเที่ยวและรายได้ไปสู่ชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากในภาพรวมได้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด